

AVUSTRALYA'DAKİ TÜRK AİLELERİN ANA DİL EDİNİMİ ÜZERİNDEKİ ROLÜ

Okt. Dr. Hatice PARLAK *

Öz

Aile, çocukların sosyalleşme sürecinin ilk aşamasını temsil etmektedir. Çok kültürlü toplumlarda yaşayan göçmen çocuklarının sosyalleşmesi, kimlik ve kişilik kazanması ana dile gösterilen özenle doğrudan bağlantılıdır. Evde kullanılan dil, çocuğun benliğini geliştirir ve mutluluğunu sağlar. Avustralya'da yaşayan Türk göçmenler, Avustralya'da uygulanan çok kültürlü eğitim politikası sayesinde ev dışında da -ilk ve orta öğretim düzeyinde- Türkçe öğrenme imkânına sahiptir. Ancak Türk göçmenlerin çoğu, topluma uyum sağlamak ve toplumun diğer üyelerinden ayrı tutulmamak için ana dilden ziyade hedef dile yönelmektedir. Dil edinimi ve gelişimi, iki dilli çocuklarda nesilden nesile farklılık gösterir. Nesiller arası dil kayıplarının en aza indirgenmesi için ailelerin ana dillerini evlerinde kullanmaya özen göstermeleri gerekir. Avustralya'nın Viktorya eyaletinde yaşayan ve çocuklarını Cumartesi Türk Okulları'na kaydettiren velileri kapsayan bu çalışmada, velilerin Türkçe derslerine yaklaşım tarzları, beklentileri ve çocuklarının dil edinimine katkıları tespit edilmeye çalışılmıştır. Türk ailelerinden toplanan veriler betimsel analiz ve içerik analizi tekniğinden faydalanılarak çözümlenmiştir. Grafik ve tablolarla desteklenen çalışmada, veriler arasında neden sonuç ilişkisinin kurulmasına özen gösterilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Ana dil, iki dillilik, Türk aile yapısı, ana dilin devamlılığı, dil edinimi

* Gazi Üniversitesi Türk Dili Bölümü, Viktorya Diller Okulu Türk Dili Koordinatörü, Avustralya/Melbourne (Geçici görevlendirme).

Gönderim Tarihi: 31.10.2014 Kabul Tarihi: 16.12.2014

THE ROLE OF TURKISH PARENTS IN ACQUISITION OF HERITAGE LANGUAGE IN AUSTRALIA

Abstract

Family represents the first phase of socialization process of children. Formation of identity and personality and socialization process of migrant children who live in a multicultural society depends directly on sensibility shown towards heritage language. Language used at home nourishes self-respect of the children and brings happiness to them. Turkish migrant students have the opportunity to learn Turkish at primary and secondary level beside home thanks to the multicultural education policy in Australia. However, most Turkish migrants would head towards to learn target language rather than heritage language in order to be part of the society and not to feel isolated. Language acquisition and development show differences from one generation to another. Families should pay extra attention to use heritage language at their homes to minimize the language loss among first, second and third generations. This research includes parents who enrolled their children to Saturday Turkish Schools in the state of Victoria, Australia. The aim is to identify families' approaches and expectations towards Turkish class and their contribution to the acquisition of mother tongue of their children. Data that was obtained from Turkish parents is analysed using descriptive and content analysis methods. In the research which is supported with graphs and tables extra attention is given to the identification of the relation of causes and effects between data.

Keywords: Mother tongue, bilingualism, structure of Turkish family, permanence of mother tongue, language acquisition

1. GİRİŞ

Her dilin kendine ait bir sistemi vardır ve bu sistem, bir dil içerisinde doğan çocuk tarafından doğal bir süreç içerisinde edinilir. Dil, çocuklara aktarılan değerli bir mirastır. Ebeveynler, aile üyeleri ve okul öncesi uzmanları, ilk dilin korunmasında ve gelişmesinde çok önemli bir role sahiptir. Evde kullanılan dil, özellikle çocuğun benliğini geliştirir ve mutluluğunu sağlar (Journal of Academic and Applied Studies, 2011:40-41). Çocuklarının dil ediniminde önemli bir role sahip olan aileler ve aile üyeleri çocukların dil gelişiminin temelini oluşturur (Long, 2012:4). Özellikle evde kullanılan dil ile toplumda kullanılan baskın dil farklı olduğunda, ana dilin gelişimi ve devam ettirilmesi görevi aileye düşer. Bugün dünyanın birçok yerinde göçmen olarak yaşayan Türklerin ana dil devamlılığı, hem ailenin dile karşı göstermiş olduğu hassasiyet hem de içinde yaşanan ülkenin azınlıklara uyguladığı dil politikasıyla doğrudan ilişkilidir.

Avustralya, Türklerin göçmen olarak yaşadığı ülkelerden biridir. 1967 yılında Türkiye ve Avustralya arasında göçü desteklemek üzere ikili bir anlaşma imzalanmıştır. 2011 yılı Avustralya nüfus istatistiklerine göre Avustralya'da Türk ataya sahip Türk göçmenlerin sayısı 66.919'tur. Aynı istatistikte Türkiye doğumluların sayısı 32.854 olarak kaydedilmiştir (Department of Immigration and Citizenship, 2014). Avustralya

hükümeti 1901 yılından itibaren Beyaz Avustralya politikası uyguladığı için ülkeye Asyalıların alınması yasak idi. Bunun için 1967 yılından önce Asya'dan Avustralya'ya toplu göç gerçekleştirilememiştir. 1967 yılından sonra yapılan anlaşmayla Türkler, Avustralya'ya geniş çapta yapılan ilk Asya göçünü temsil etmiştir. 1973 yılına kadar, Beyaz Avustralya politikasının bir sonucu olarak Avustralya'daki etnik grupların devlete bağlı okullarda ve kurumlarda kendi dillerini öğrenme hakları yoktu. Bu politikaya göre herkesin İngilizce konuşması, geldikleri ülkenin geleneklerini ve göreneklerini unutmaları, geçmişlerini geride bırakması ve artık Avustralyalı olduklarını akıllarından çıkarmaması gerekiyordu. 1950'li ve 1960'lı yıllarda çoğunlukla İngiltere ve Avrupa ülkelerinden göç alan Avustralya'nın, daha sonra Latin Amerika, Orta Doğu ve Asya'dan göç almaya başlamasıyla Beyaz Avustralya politikası 1973 yılında Avustralya'da geçerliliğini kaybetmiş (RMIT University, 2008) ve Avustralya hükümeti 1974 yılında çok kültürlü bir yapıya sahip olduğunu resmen ilan etmiştir (Parlak-Avara, 2012).

Türkiye'den Avustralya'ya 1967 yılında başlayan göç, özellikle 1971-1980 yılları arasında en yüksek düzeye ulaşmış, bu tarihlerden sonra göçte kademeli olarak bir düşüş yaşanmıştır. Türklerin %77,5'i Avustralya'ya 2001'den önce gelmiştir (Department of Immigration and Citizenship, 2014). Çoğunluğu 1980'den önce Avustralya'ya gelen Türkler, Avustralya'nın uyguladığı Beyaz Avustralya politikasına, diğer etnik gruplara göre çok fazla maruz kalmamıştır. Kendi dillerini dernekler ve etnik okullar aracılığıyla devam ettirme ve koruma imkânı bulmuşlardır. Ancak günümüzde diğer etnik diller ve Türkçe, Avustralya'da evde edinilen dil olma özelliğini devam ettirmektedir.

Avustralya'da Türklerin yoğun olarak yaşadığı iki eyalet vardır. Bunlardan ilki Yeni Güney Galler, diğeri Viktorya'dır. Araştırmamızın yapıldığı Viktorya eyaletinde, Türk toplumu yoğun olarak Viktorya'nın başkenti Melbourne'de, özellikle belirli semtlerde yaşamaktadır. Bugün Türk toplumu genellikle Coburg'ta ve Avustralya'ya ilk geldiklerinde kaldıkları misafirhanelerin bulunduğu Broadmedows'ta oturmaktadır. Avustralya'da en kalabalık Türk nüfusunun bulunduğu Viktorya eyaleti, bünyesinde barındırdığı 208 farklı ülke ve 151 farklı dil ile çok kültürlü bir yapı sergilemektedir. (Guidelines for Managing Cultural and Linguistic Diversity in Schools, 2012). Sosyal uyum, fırsat eşitliği ve kültürel kimlik gibi üç temel prensibe dayanan çok kültürlülük ve çok kültürlü eğitim, Avustralya'da etnik grupların kültürel değerlerini ve dilini korumak için araç olarak kullanılmaktadır (Hatoss, 2014: 19). Etnik dillerin korunması ve devam ettirilmesi, hem bireyin hem de toplum huzurunun sağlanmasında önemli bir yere sahip olduğundan Avustralya'da göçmenler ana dillerini korumaları konusunda teşvik edilmektedir.

Avustralya'da yaşayan Türk göçmenler, Avrupa ülkelerine* kıyasla, Avustralya'da uygulanan çok kültürlü eğitim politikası sayesinde, okullarda ilk ve orta eğitim düzeyinde Türkçe öğrenme imkânına sahip oldukları için, daha şanslıdır. Avustralya'da etnik gruplara, hafta sonu ana dillerini öğretmek için uygulanan sistemin benzeri İngiltere'de de mevcuttur. 300'den fazla dilin konuşulduğu Londra'da, öğrencilere okullarda öğrenmeleri için sunulan yaklaşık 40 dil vardır ve Türkçe bu diller arasında ilk onda yer almaktadır (Okur, 2014: 293).

Avustralya'da çok kültürlülük politikası gereğince etnik diller ve kültürler korunmaya çalışılır; ancak ülkede etnik gruplara gösterilen hoşgörü ve saygı, etnik kimliklerden ziyade üst kimliği, yani Avustralyalı kimliğini ön plana çıkarmaktadır. Aniko Hatoss tarafından Avustralya'daki Macar göçmenlere uygulanan araştırmanın sonuçlarını, Avustralya'da yaşayan ve Türklerin de dâhil olduğu birçok etnik gruba genellemek mümkündür. Araştırmaya göre bu etnik gruba dâhil olan bireyler, gençken Avustralyalı olmak istemekte ve kendilerinin Macarlarla ilişkilendirilmesinden hoşlanmamaktadır. İlerleyen yaşlarında ise Macar kökenine sahip olmaktan gurur duymakta; ama kendilerini yine de Macar olarak düşünememekte ve kimliklerini tarif ederken, kendileri için Macar kökenine sahip Avustralyalı ifadesini kullanmaktadırlar (Hatoss, 2014). Aynı durum, birçok Türk gencinde de gözlemlenmiştir. Günümüzde Avustralya'da yaşayan gençlerin çoğu, kendilerini Türk kökene sahip Avustralyalı olarak tanımlamaktadır.

Bir ülkenin çok kültürlü bir yapıya ve çok kültürlülük politikasına sahip olması, çok kültürlülük ve çok dillilik mirasının kırılğan ve savunmasız olduğu gerçeğini değiştirmez.

Ana vatandan uzak yaşayan -ilk ve ikinci kuşaklar için olmasa bile- özellikle üçüncü kuşak göçmenlerin karşılaşılabileceği en büyük sorun, dil kaybıdır. Long'un (2012) ifade ettiği gibi dil gelişimi iki dilli çocukların yörüngesinde nesilden nesile farklılık gösterir.

Carol (2009:10-11), dil kaybının en önemli sebebini aile olarak göstermektedir. Araştırmacıya göre ana dil, özellikle ikinci kuşaktan sonra zayıflamaya başlar. Göçmenler ana dillerini çocuklarına aktaramadıkları için ve tabii ki ana dilin kullanılabileceği alanlar da sınırlı olduğundan ana dil, üçüncü kuşakta yavaş yavaş yok olma sürecine girer. Sonuç olarak, dede ve nineler ana dilin iyi bir konuşuru olsa

* Türklerin yoğun olarak yaşadığı Almanya'da Türkçe öğretim uygulamaları eyaletlerin kararına bırakılmıştır. Almanya'da yaşayan yabancı göçmen çocuklarının ana dil dersleri ile ilgili üç ayrı yapı vardır.

1. Alman okul idaresi tarafından finanse edilen ve içerik bakımından kontrol edilen ana dili dersi,
2. Akdeniz ülkelerinin temsilcilikleri tarafından yürütülen ve onların sorumluluğunda sunulan ana dili dersi,
3. Devletin yaptığı anlaşmalara dâhil olmayan ve özel olarak sunulan ana dili dersleri (Yıldız, 2012:8)

bile üçüncü kuşak göçmenler, ana dillerindeki yetenekleri ve yeterliliklerini kaybetmeye başlarlar. Dil kaybının diğer önemli bir sebebi, göçmen çocukların yaşadıkları toplumda benimsenmek için duydukları istektir. Bu arzu kimi zaman öyle güçlüdür ki çocuklar ana dillerine karşı ilgisizlik gösterir, hatta öğrenmeyi reddeder. Dil kaybının diğer bir sebebi de ana dilde yeterliliğe sahip olan bireylerin acemi dil kullanıcılarına göstermiş oldukları tavırdır. Dili aksanlı bir şekilde kullanan göçmenler, profesyonel dil kullanıcıları tarafından düzeltildiğinde ya da alay edildiğinde dili kullanma konusunda cesaretsizlik gösterirler. Bu yüzden ana dillerine karşı ilgisizlikleri artan bireyler, daha az dil girişi yapıldığından dillerini geliştiremezler (Carol, 2009: 11). Filmore'a (2000:208) göre ana dil kaybının hem iç hem de dış sebepleri vardır. Araştırmacı, iç sebep olarak, baskın gruba uyum sağlama ve onlar tarafından kabul görme isteği ve bu üyelerle iletişim ihtiyacını gösterirken, gidilen ülkenin yabancılara uyguladığı politikasını da dış sebep olarak ele almaktadır. Sonuç olarak çoğu göçmen çocuk, toplumla kaynaşmayı dener ve ana dilleri yerine sadece hedef dili öğrenmek ister. Çünkü ana grubun bir parçası olmanın dışında, baskın kültürden, toplumun diğer üyelerinden ayrı tutulmak istemezler.

Ekonomik anlamda, baskın toplumda iyi bir gelir düzeyine sahip olma, yaşanan ülkenin dilini iyi bilme ile doğrudan bağlantılıdır. 2011 yılı nüfus istatistiklerine göre 15 ve üzeri yaş aralığında, Avustralya'daki Türkiye doğumluların haftalık geliri 360 dolardır. Bütün okyanus ötesi doğumlular için bu 538 dolar, bütün Avustralya doğumlular için ise 597 dolardır. Bütün Avustralya nüfusunun ortalama geliri haftalık 557 dolardır (Department of Immigration and Citizenship, 2014). Türklerin genel olarak gelir düzeyi, Avustralya'daki diğer etnik gruplara ve Avustralya'daki ortalama gelir düzeyine göre düşüktür. Toplumda ekonomik ve sosyal anlamda iyi bir statüye sahip olma isteği, ana dil kaybının sebepleri arasında yer almaktadır. Göçmenlerin gittikleri ülkeler, çoğunlukla teknoloji bakımından gelişmiş ülkeler kategorisinde yer aldığı için İngilizce ve diğer Avrupa dillerinin modernliğin, bilimin-teknolojik başarının, ulusal birleşmenin, demokrasinin ve bunun gibi pozitif özelliklerin dili olarak (Skutnabb-Kangas, T., 2000) gösterilmesi sonucu oluşan psikolojik algı da ana dilin ikinci plana itilmesindeki önemli nedenler olarak karşımıza çıkmaktadır.

Türklerin çoğu psikolojik ve ekonomik sebeplerle İngilizceyi geliştirmek uğruna ana dillerindeki yeterliliği kaybetmektedir. Göçmen ailelerin ana dile yaklaşım tarzları çocukların hem dili öğrenmeleri hem de ana dillerini öğrenmeye duydukları isteğin düzeyini belirlemektedir. Çocuk; ebeveyn, kardeş, dede-nine gibi kişilerce oluşturulan ortam sayesinde ve onların dil kullanımlarını taklit ederek dili edinmektedir. Davranışçılar, çocukların dili destekleme aracılığıyla öğrendiklerini savunmaktadır. Yani aileler çocuklarının öğrenmeye çalıştığı kelimeler ve ifadeler konusunda heyecan gösterdiğinde ve bunları tekrar etmeleri için çocuklarını teşvik ettiğinde, onları dil

konusunda desteklemiş olur (Gboyega, 2013:269). Carol'un (2009:11) da ifade ettiği gibi, çocuklara etnik kimlik bilinci, aidiyet duygusu, çocukların insanlar/olaylar ve kendileri arasındaki ilişkinin farkına varması, problem çözme, topluma ve aileye karşı görev bilinci oluşturma, aileler tarafından öğretilmelidir.

2. AMAÇ

Bu çalışmanın amacı; Avustralya'da ilk ve orta öğretim düzeyinde cumartesi günleri Türkçe dersi alan öğrencilerinin velilerinin Türkçe alt yapılarını, eğitim durumlarını, Türkçeye yaklaşımlarını, çocuklarının dil edinimlerine katkılarını, çocuklarını Türkçe sınıflarına kaydettirme sebeplerini, Türkçe sınıfları ile ilgili düşüncelerini tespit etmek ve bu sayede öğretmen, okul ve aile işbirliği kurulmasına katkıda bulunarak öğrencilerin dil kayıplarına kısmen de olsa engel olmak ve Türkçenin Avustralya'da devamlılığının sağlanmasına yardım etmektir.

3. YÖNTEM

Nitel araştırma yöntemi ile gerçekleştirilen bu çalışmada, Avustralya'nın Viktoriya eyaletinin başkenti Melbourne'de ilk ve orta eğitim düzeyindeki öğrencilerin velilerine; kapalı, açık uçlu, derecelendirme ve sıralama sorularının yer aldığı dört bölümlü bir anket uygulanmıştır. Birinci bölüm; demografik yapı ve velilerin Türkiye'de zaman geçirip geçirmediklerini belirlemeye yönelik kapalı ve açık uçlu soruları kapsamaktadır. Anketin ikinci bölümünde; velilerin eğitim durumları, Türkçe yeterlilikleri, çocuklarını Türkçe sınıflarına kaydettirme sebepleri ve çocuklarının kimlerle iletişime geçtiği, kapalı uçlu sorular ve sıralama sorularıyla belirlenmeye çalışılmıştır. Anketin üçüncü bölümünde velilerin Türkçe dersleri ile ilgili düşüncelerini tespit etmeye yönelik derecelendirme soruları yer almaktadır. Anketin dördüncü bölümünde velilerin çocukları ile yapabilecekleri Türkçe etkinlikler sıralanmış ve velilerin bu etkinlikleri çocuklarıyla ne sıklıkla yaptıkları derecelendirme soruları aracılığıyla belirlenmeye çalışılmıştır.

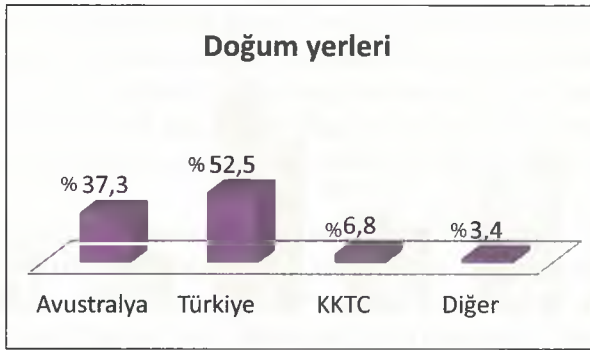
Anket, Viktoriya Diller Okulu bünyesinde cumartesi günü dil eğitimi veren Kelior Downs Koleji, Roxburgh Koleji, Thomastown Koleji ve İlim Koleji Türk Okulunda, veliler toplantısına katılmak ve çocuklarının hazırlamış olduğu bir bayram etkinliğini izlemek üzere cumartesi okullarına gelen toplam 59 veliye, isimsiz/anonim olarak 15-20 dakikalık süre içerisinde, uygulanmıştır. Anketin uygulanması sırasında Viktoriya Diller Okulu ve İlim Koleji Türk Okulu yöneticilerinin tam desteği alınmıştır.

4. VERİLER VE DEĞERLENDİRME

Çocukların ilk sosyalleşme süreci ailede başlar ve dil edinimi, bu sosyalleşme sürecinin en önemli unsurunu oluşturur. Özellikle iki dilli ve çok kültürlü ortamlarda yaşayan çocukların kimlik kazanması ana dil eğitimine gösterilen özenle doğrudan

bağlantılıdır. Göçmen çocuklara aile içinde ve okulda verilen ana dil eğitimi, hem onların kişiliklerinin oluşmasında hem de yaşanılan topluma uyum sağlamada bir araç olarak kullanılır. İki dilli çocuklara evde sağlanan ortam, dil ediniminin ilk ve en önemli aşamasını teşkil etmektedir. Bunun için aile ortamı, ailenin geldiği sosyal ve kültürel çevre, aile bireylerinin eğitim düzeyi, Avustralya'da kalış süreleri, Türkiye ve çevredeki Türkler ile kurulan sosyal ilişkiler, yaşanılan konutun bulunduğu çevre, ailelerin çocuklarını bir takım dini, sosyal veya kültürel kurumların düzenlediği etkinliklere katması, aile bireylerinin birbirleriyle kurduğu dilsel ilişki sırasındaki dil tercihi, ailedeki görsel-işitsel medya kullanımı çocukların dil edinimini etkilemektedir.

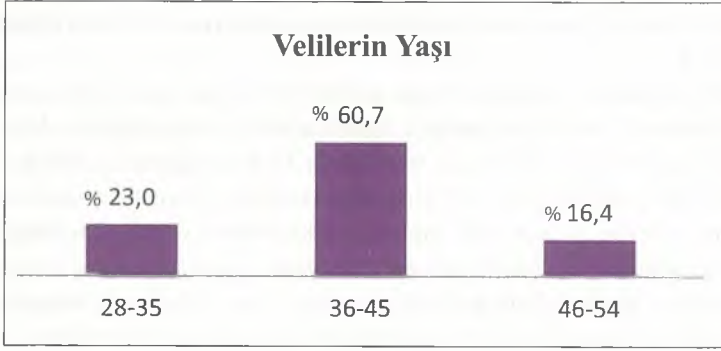
Avustralya'da çocuklarını Türk okullarına göndermeyi tercih eden aileler, ana dillerine ve kültürlerine karşı -bu ülkede yaşayan diğer ailelerle kıyaslandığında- daha hassastır. Avustralya'da ana dil eğitimi zorunlu değildir ve Türkçe eğitimi bu ülkede, Türklerin açmış olduğu özel okullarda, LOTE* (İngilizce Dışındaki Diller) kapsamında hafta içi Türkçe öğreten devlet okullarında, Viktorya hükümetinin sağladığı imkânlarla açılan Cumartesi dil okullarında yapılmaktadır. Velilerin çocuklarını hafta sonları ana dil eğitimi almaları için okula kaydettirmeleri, onların ana dillerine göstermiş oldukları hassasiyetin de bir göstergesidir. Dil eğitimini hafta sonu alan çocukların tatillerinden fedakârlık göstermelerinin en önemli sebebi, ailenin yönlendirmesidir. Bu bakımdan ailelerin doğum yerleri, bu hassasiyetin sebebiyle ilgili bize önemli ipuçları vermektedir. Anketimize katılan velilerin %52,5'inin doğum yeri Türkiye'dir. Buna Kuzey Kıbrıs'ta doğanlar da eklenirse yaklaşık %60'lık bir oran elde edilir. Avustralya doğumlu velilerin yüzdeliği ise 37,3'tür. Avustralya'daki Türk aile tipinde, Avustralya doğumlu anne ya da babanın eşlerinden birinin Türkiye doğumlu olması sıklıkla karşılaşılan bir durumdur. Yani çocuğunu Türk okullarına kaydettirme hassasiyeti gösteren ebeveynlerden en az biri, genellikle Türkiye doğumludur.

Grafik 1

* Ulusal Müfredat çalışmalarından sonra bu programın adı Languages (Diller) olarak değiştirilmiştir.

Araştırmacılar, ebeveyn olmanın hem anne-baba hem de çocukların karakteri aracılığıyla tespit edildiği konusunda fikir birliğine sahiptir. Ebeveynlerin karakteri, yaşı, geliri ve ırkı çocuklara verilen eğitimle ilişkilendirilmektedir. Örneğin genç anneler, yaşlı annelere kıyasla, çocuklarını konuşmaları konusunda daha az teşvik eder ve bu annelerin çocuklarına zorla müdahale etme eğilimleri daha yüksektir. Genç annelerin çocukları ile annelere özgü yaptıkları konuşmalar daha basittir ve daha az çeşitlilik gösterir.

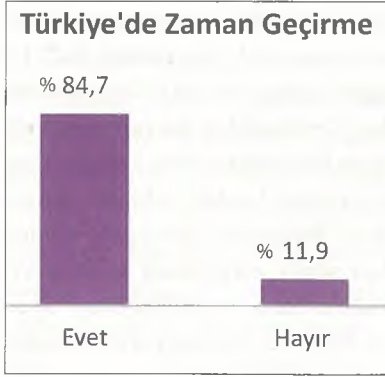

Grafik 2

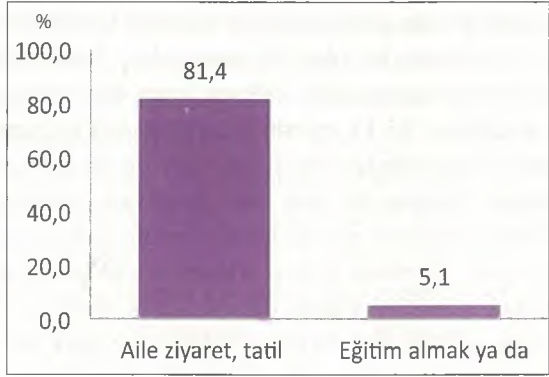
Araştırmamıza katılan velilerin %60,7'si 36-45, %23'ü 28-35, %16,4'ü de 46-54 yaş aralığındadır. 2011 Avustralya nüfus istatistiklerinde, Türkiye'de doğanların ortalama yaşı 45 olarak kaydedilmiştir. Bu istatistiğe göre Türkiye doğumlarının yaşlara göre yüzdelikleri şu şekildedir: %2,7 0-14 yaş aralığında, %5,9'u 15-24 yaş aralığında, %39,7'si 25-44 yaş aralığında, %38,8'i 45-64 yaş aralığındadır. %12,9'u 65 yaş ya da üstüdür (Department of Immigration and Citizenship, 2014).

Göçmenlerin ana vatan ile münasebetleri ve gidip gelme sıklıkları, ana dil ve kültürle kurulacak doğrudan ilişki ve dili kullanma imkânı sunması bakımından oldukça önemlidir. Avustralyalı Türk göçmenler için Türkiye, özellikle de akrabalarının birçoğu Avustralya'da olan ve Türkiye'de ziyaret edebileceği bir yakını kalmayanlar için, uzaklığı dolayısıyla, sık sık gidilip gelinen bir yer olma özelliğine sahip değildir.

Ankete katılan 59 velimizin %84,7'si Türkiye'de zaman geçirmiştir. Türkiye'ye hiç gitmeyen velilerin yüzdeliği ise 11, 9'dur. Bu velilerin %81,4'ü aile ziyareti ve tatil amacı ile Türkiye'ye giderken sadece %5,1'i eğitim almak ya da çalışmak için Türkiye'ye gitmiştir. Avustralya'daki bazı aileler, ana vatanda kendilerine rahat bir hayat kuracak kadar para biriktirdikten sonra, Türkiye'ye kesin dönüş yapmış ancak bu ailelerin çoğu Türkiye'deki şartlardan da kaynaklı olarak, birkaç yıl sonra Avustralya'ya geri dönmüştür.

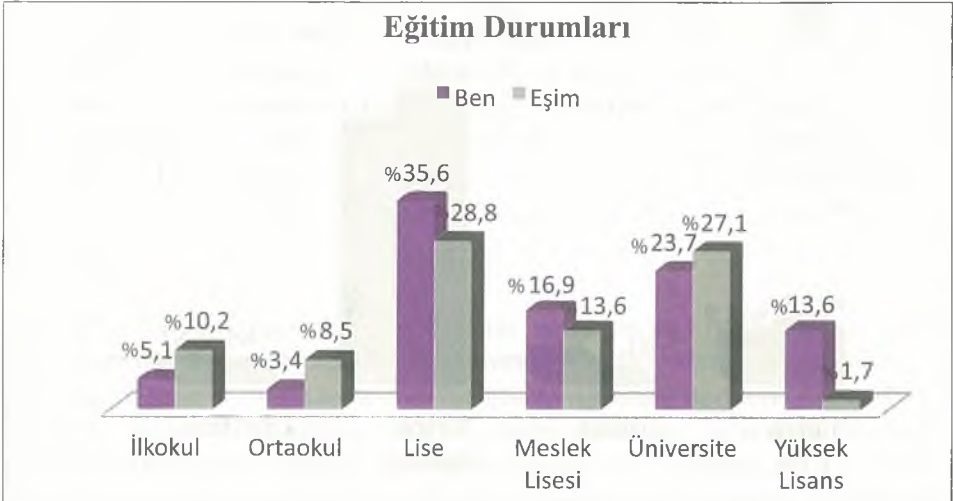
Grafik 3

Grafik 4

Çalışmanın ikinci bölümü ailelerin eğitim düzeyini belirlemeye yöneliktir. Aileler üzerine yapılan araştırmalar, eğitim düzeyi yüksek ailelerin, çocuklarının hem ana dillerinde hem de baskın toplum dilinde gelişim göstermelerine büyük önem verdiklerini göstermiştir. Bu aileler çocuklarının okuma-yazma öğrenim sürecinde de etkin rol oynamaktadır (Yanjie Long, 2012: 2-3).

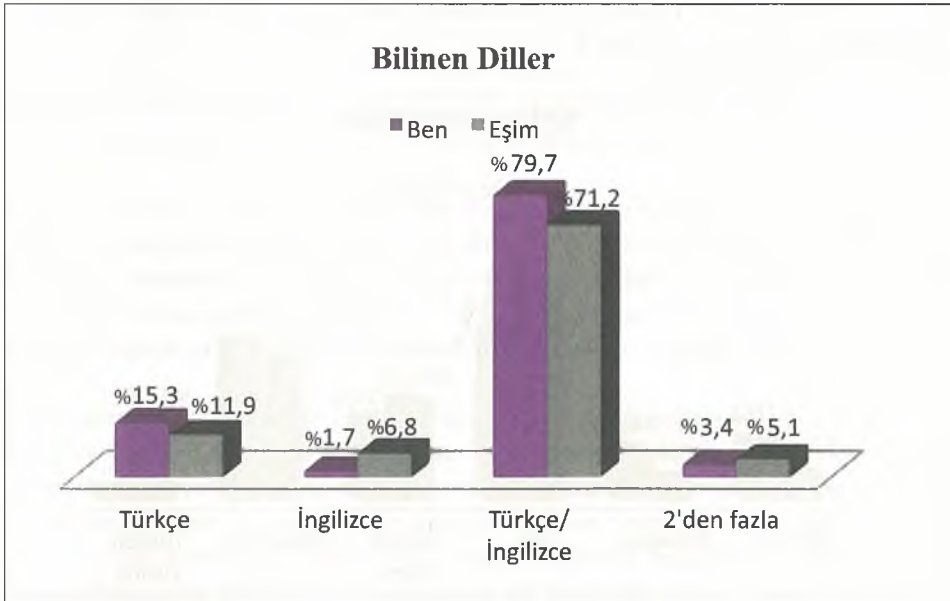
Whitehurst ve Storch'un (2001) çalışmaları göstermiştir ki okuma ortamı, çocukların başarısında ailenin beklentileri ve ebeveynlerin karakterleri, örneğin zekâ seviyesi ve eğitimi, çocukların dil hünelerlerini etkilemede önemlidir (Encyclopedia on Early Childhood Development, 2008:1).

Grafik 5

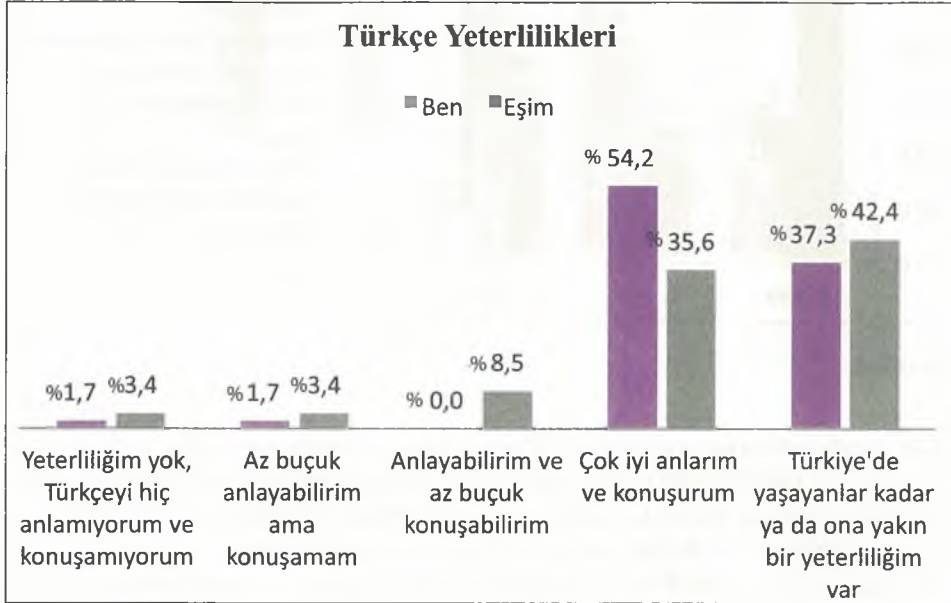
Grafik 5'te de görüleceği üzere ankete katılanların %52,5'i, bunların eşlerinin %42,4'ü lise ve dengi bir okuldan mezundur. Ankete katılanların %23,7'si, eşlerin %27,1'i üniversite mezundur. Yüksek lisans düzeyinde eğitim alanlar ise %13,6'dır. Ankete katılanların %5,1'i, eşlerin %3,4'ü ilkokul mezundur. Ortaokuldan mezun olan veli sayısı katılanlar için %3,4, eşler için ise %8,5'dir. Ankete katılanların %10,2'si eşlerinin eğitim durumu ile ilgili olan kısmı boş bırakmıştır. Ankete katılan velilerin eğitim düzeyi ortalama ve ortalama üzeridir. Çok azı sadece ilköğretim düzeyinde eğitim almıştır. Ailelerin eğitim düzeyi çocuklarla yapılan sözlü etkileşimin kalitesi ve miktarını etkiler. Eğitim düzeyi düşük aileler çocuklarına daha az sıklıkta kitap okur ve genellikle bu çocuklar diğerlerine göre daha az dil ve okuma-yazma hünleri gösterir.

Göçmen aileler arasında iki tür ev ortamı bulunmaktadır. Bu ev ortamlarının ilkinde çocuklar evde İngilizceyi ilk dilleri olarak edinirler ve ana dillerini uygulamak için çok fazla fırsat bulamazlar. Bu göçmen çocukları büyük ihtimalle hayat boyu tek dilli olur ve etnik dillerini edinemezler. İkinci tip ev ortamında aileler evde sadece ana dillerini kullanırlar ve çocuklar, okula başladıktan sonra İngilizceyi öğrenmeye başlar (Long, 2012: 4).

Grafik 6

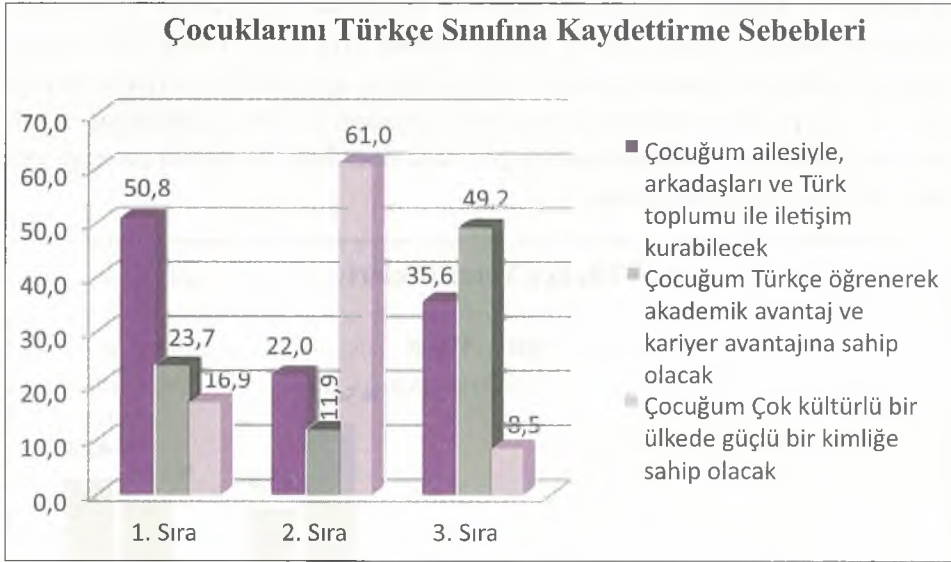
Ankete katılan velilerin %79,7'si, eşlerin %71,2'si hem İngilizceyi hem de Türkçeyi bilmektedir. Ankete katılanların sadece %15,3'ü eşlerin de sadece %11,9'u Türkçe bilmektedir. Sadece İngilizce bilenlerin oranı ise sadece Türkçe bilenlerden daha düşüktür. Bu bölümdeki yüzdelik ankete katılanlar için 1,7, eşler için ise 6,8'dir. İki'den fazla dil bilenler, çoğunlukla Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti'nde doğanlardır ve Türkçe ve İngilizce dışında bildikleri dil, yaşadıkları coğrafyadan da kaynaklı Rumcadır. Eşlerden birinin sadece Türkçe bilmesi, evde tercih edilen dilin Türkçe olmasını sağlasa da yaşanan topluma uyum sağlama açısından ebeveynlerin her iki dilde de yetkin olması ve buna rağmen evde çocukları ile Türkçe kullanmayı tercih etmeleri, çocukların kimlik gelişiminde çok daha önemlidir. Bu durum çocuğun ana diline duyduğu ilgiyi arttıracaktır.

Grafik 7

Anketin bu bölümünde ankete katılanların %54,2'sinden, eşlerin %35,6'sından Türkçelerinin anlama ve konuşma düzeyinde çok iyi oldukları, katılımcıların %37,3'ünden, eşlerin ise %42,4'ünden Türkçelerinin Türkiye'de yaşayanlar kadar ya da onlara yakın bir yeterlilikte olduğu cevabı alınmıştır. Anlama ve konuşma noktasında Türkçede yeterlilikleri olmadığını düşünen %1,7 katılımcı, %3,4 eş olduğu tespit edilmiştir. Az buçuk anlayanlar ama konuşamayanların yüzdeliği ise katılımcılar için 1,7, eşler için 3,4'tür. Ankete katılan velilerden ana dillerini anlayabilen, ancak az

buçuk konuşabilen bulunmazken, bu oranın katılımcı eşlerinde %8,5 olduğu görülmüştür. Başka milletten biriyle evlenme, Avustralya'da yaşayan Türkler arasında yaygın olmasa da görülebilmektedir. Türkçe yeterlilikleri düşük seviyede olanlar ise genellikle Türkiye'ye hiç gitmeyen ve Avustralya'da doğup büyüyen veliler için söz konusudur.

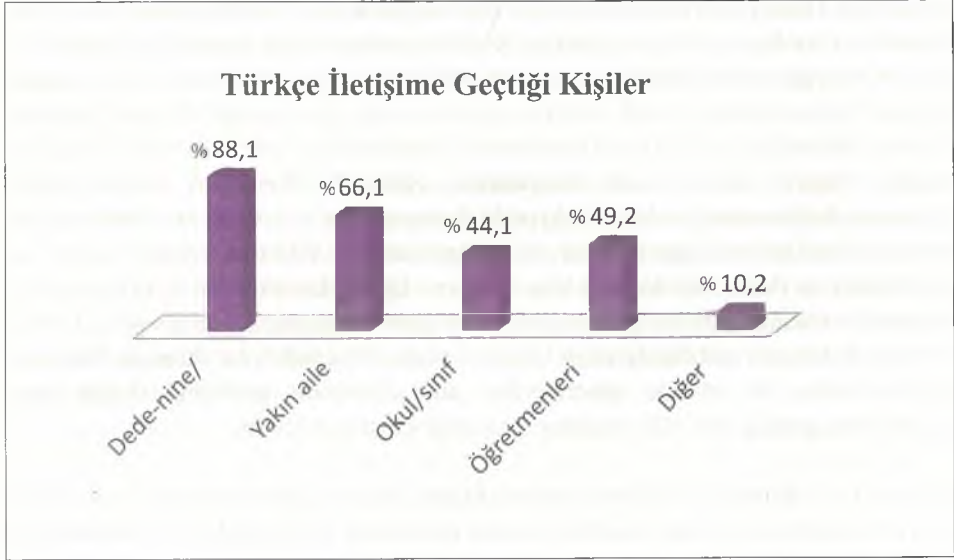

Grafik 8

Bu bölümde velilerden çocuklarını Türkçe sınıfına kaydettirme sebeplerini sıralamaları istenmiştir ve velilerin %50,8'inin birinci sıraya; çocuğum ailesiyle, arkadaşları ve Türk toplumu ile iletişim kuracak, şikkını aldığı görülmüştür. Velilerin %23,7'si çocuğum Türkçe vasıtasıyla akademik avantaj ve kariyer avantajına sahip olacak seçeneğini; %16,9'unun ise çocuğum çok kültürlü bir ülkede güçlü bir kimliğe sahip olacak seçeneğini birinci sıraya koyduğu tespit edilmiştir. Bu bölümün geneline bakıldığında velilerin %49,2'sinin, çocuğum Türkçe öğrenerek akademik avantaj ve kariyer avantajına sahip olacak seçeneğini son sıraya koydukları görülmüştür.

Çok kültürlü bir ülkede yetişen çocuklar, ana dilleri vasıtasıyla kimlik oluşturmakta ve yaşadıkları çok kültürlü toplumda ana dil ve kültürleri ile varlıklarını devam ettirmektedir. Anketteki verilerden, velilerin dilin iletişim özelliğini ön plana aldıkları ancak dilin kimlik oluşturma noktasını da göz önünde bulundurdıkları anlaşılmaktadır. Velilerin %61'i çocuğum çok kültürlü bir ülkede güçlü bir kimliğe sahip olacak seçeneğini ikinci sıraya koyarak bunu göstermiştir.

Dil, kalıtsal boyutları ile birlikte bir etkileşimdir. Bu etkileşimin merkezinde, başlangıçta kalıtsal nitelikleriyle insan yavrusu, çocuk ve anne; sonrasında sırasıyla, ailenin diğer bireyleri, yakın aile çevresi, okul ve akran grupları ve her türlü canlı ve cansız aracıyla yaşamın insan odaklı dinamizmi yer almaktadır (Demir, Yapıcı, 2007: 180). Bir dilin öğrenilmesi, geliştirilmesi, korunması ve devam ettirilmesi için o dilin günlük hayattaki kullanım süresi ve kullanıldığı yerler oldukça önemlidir.

Grafik 9

Avustralya'daki göçmenlerin ana dillerinde iletişime geçtikleri kişilerin başında %88,1 ile dede-nine ve akrabalar gelmektedir. Bu sonuçtan da anlaşılacağı üzere göçmenler arasında ana dil kullanımının temel hedefi, aile ve akrabalarla iletişimi devam ettirmektir. Avustralya'da yaşayan özellikle birinci kuşak, İngilizceyi ya hiç bilmemekte ya da bu dilde çocukları ve torunları ile iletişime geçecek düzeye ulaşamamaktadır. Bunun için, özellikle okula başladıktan sonra yoğun olarak İngilizceye maruz kalan çocuklar, dede-nineleri ve akrabaları ile iletişimi devam ettirmek için Türkçe kullanmak zorundadır.

Türklerin yoğun olarak yaşadığı bölgelerde çocuklar, etraflarında ana dilleri ile iletişime geçebilecekleri bir çevre bulabilmektedir. Anketin sonuçlarından da anlaşılacağı üzere, çocukların %66,1'i yakın aile arkadaşları, %49,2'si öğretmenleri ve %44,1'i okul ve sınıf arkadaşları ile iletişime geçerken Türkçe kullanma imkânına sahiptir.

Araştırmanın üçüncü bölümünde, çocuklarını cumartesi okullarına Türkçe öğrenmeleri için kaydettiren velilerin Türkçe derslerinden memnuniyeti ve bu dersten beklentileri belirlenmeye çalışılmıştır. Velilerin toplam %61'inin Türkçe sınıfından memnun olduğu görülmüştür. %15,3 emin değildir ve %10,2'si de Türkçe sınıflarından memnun değildir.

Hafta sonu eğitim veren Viktorya Diller Okulu'na bağlı çalışan öğretmenlerin büyük çoğunluğu Türkiye'de eğitim almış kişilerden oluşmaktadır. Viktorya Diller Okulu'nda öğretmen olarak çalışabilmek için bazı kriterlere sahip olmak gerekir. Bu kriterlerin ilki, dil ve eğitim fakültelerinden mezun olmaktır. Ancak bu kriteri yerine getiren eleman bulanamadığında dil sınıfları açılmayacağı için istenen ölçütler, kademe kademe düşürülmektedir. Temel kriter hedef dilde belirli bir yeterliliğe sahip olmaktır. Bugün Viktorya Diller Okulu bünyesinde, eğitim fakültesinden mezun yeterli öğretmen bulunamadığından, Türkiye'de herhangi bir üniversitenin herhangi bir bölümünden mezun öğretmenler de çalışmaktadır. Viktorya Diller Okulu'nda öğretmenlerin ders verebilmeleri için, Viktorya Eğitim Enstitüsü'ne kayıtlı olmaları, enstitünün istediği kriterleri yerine getirmeleri gerekmektedir. Öğretmenlerin Türkçe öğretmede başarılı olabilmeleri için baskın toplum dilini belirli bir düzeyde bilmeleri istenmektedir. Bu sayede öğretmenler, ana dillerinde yeterliliği düşük olan öğrencilere, gerekli yerlerde İngilizce açıklama yapabilmektedir.

Anketin bu bölümünde, velilerin yarıdan fazlası, %64,4'ü, öğretmenleri her iki dilde de yeterli görmüştür. Öğretmenleri yetersiz görenlerin yüzdeliği 10,2, öğretmenlerin yeterliliğinden emin olmayanların oranı ise %15,3'tür.

Avustralya'daki çok kültürlülük politikası, diğer etnik gruplar arasında, dil ve kültürü koruyarak yaşayabilme imkanı sunduğundan Türkler tarafından takdirle karşılanmakta, bu politika etnik grupların ülkeye aidiyetini perçinlemektedir. Ankete katılan velilerin %59,3'ü, "Avustralya'daki dil ve kültür çeşitliliğini seviyorum" seçeneğine kesinlikle katılıyorum cevabı vermiştir. Bu seçeneğe katılan velilerin toplam yüzdeliği %81,4'tür. Bu seçeneğe cevap vermeyenler dışında emin olmayanlar %5,1, katılmayanlar ise %1,7'dir.

Bir toplumda azınlık olarak yaşayan gruplar, birbirlerini birçok konuda etkilemektedir. Velilerin etraflarında Türkçe sınıflarının yararından bahsetmesi ve diğer aileleri teşvik etmesi, Türkçe sınıflarına kaydolun öğrencilerin sayısını arttıracaktır. "Türkçe derslerini diğer ailelere tavsiye ederim" seçeneği velilerin %83,1'i tarafından işaretlenmiştir. Viktorya Diller Okulu'nda Türkçe sınıflarının açılması ve devam etmesi, etnik gruplardan gelen talebe bağlıdır. Kısacası bu sınıfları devam ettirecek olanlar, bu sınıflara çocuklarını kaydettirecek velilerdir.

Ailelerin çocuklarını Türkçe sınıflarına kaydettirmelerindeki temel amaç, çocuklarının ana dillerinde aileleri, akrabaları ve Avustralya'daki Türk toplumu ile rahat iletişim kurabilmelerini, Türk kültürünü öğrenmelerini ve kendi kültürleri ile gurur duymalarını sağlamaktır. Çok kültürlü bir toplumda ana dil aracılığıyla kimlik ve kişiliklerini oluşturan çocuklar, diğer gruplarla aralarındaki farkın ayırımına vararak hem kendi kimliği ile gurur duyar hem de etrafındaki çeşitliliğe saygı duymayı öğrenir. Çok kültürlü toplumlarda sağlıklı bireyler yetiştirmenin temelinde ana dil eğitimi yatmaktadır. Ankete katılan velilerin %83,4'ü çocuklarını Türkçe sınıfına gönderirken kültür eğitiminin verilmesini ve çocukların kendi kültürlerini sevmelerini de hedeflemektedir.

Avustralya'nın Türkiye ile coğrafi mesafesi ve Avustralya'da baskın dilin İngilizce olması sebebiyle, Türkçe bilmenin çocuklarının gelecekteki kariyerini etkileyebileceği inancı, Avustralya'da yaşayan Türk toplumu için güçlü değildir. Ankete katılanlar Türkçeye ve Türk kültürüne hassasiyet gösteren ve çocuklarını Türk okullarına gönderen velilerden oluştuğu ve bu velilerin büyük çoğunluğunun Türkiye ile güçlü bağları bulunduğu için Türkçe bilmek çocuğun gelecekteki kariyerini etkileyecektir seçeneğine, bu velilerin %62,7'si, katılıyorum cevabını vermiştir. Ancak bu oran tüm velilerin geneli ve Türkçeye gösterdikleri hassasiyet düşünüldüğünde, yine de düşüktür. Ayrıca çocuklarını Türk okullarına göndermeyen veliler arasında Türkçe bilmenin çocuğun gelecekteki kariyerini etkileyeceği inancı oldukça zayıftır. Bu yüzden veliler çocuklarını İngilizceye yönlendirmekte ve bu dili ne kadar iyi bilirse Avustralya'da o kadar başarılı olacağı inancı taşımaktadırlar.

İki dillik üzerine çalışmaları bulunan Cummins, iki dil bilen çocukların eğitim hayatında daha başarılı olduğuna inanmaktadır. Bu çocukların düşünce etkinlikleri ve konuları kavramadaki başarıları, tek dilli çocuklardan daha yüksektir. Ancak ailelerin çoğu, iki dilliğin çocukların zekâsına yapacağı katkıların farkında değildir. Yine de velilerin %55,9'u "Çocuğumun Türkçe öğrenmesi onun zekâsını geliştirdiği için önemlidir." seçeneğine, katılıyorum, cevabı vermiştir. Bu seçeneği cevaplamayanlar dışında emin olmayanlar ve katılmayanların oranı %30,5'tir.

Evde çocukların edindiği tecrübeler ilk dil edinimi ve gelişiminde oldukça önemlidir. Evde çocuklara sağlanan okuma-yazma ortamı çocukların eğitimi ve dilini desteklemektedir. Örneğin çocuklara günlük olarak kitap okunması, ebeveynlerin kalitesi ve çocuklarına dili öğretme konusunda gösterdikleri heves, çocukların yaşına uygun oyuncak ve kitaplara sahip olma, dil ediniminde ve gelişiminde oldukça önemlidir (Encyclopedia on Early Childhood Development, 2008:5).

Tablo 1

	Kesinlikle Katılmıyorum %	Katılmıyorum %	Emin Değilim %	Katılıyorum %	Kesinlikle Katılıyorum %
Çocuğumun ihtiyacı olan konulara ulaşmasını sağladığı için Türkçe sınıfından memnunum.	0,0	10,2	15,3	37,3	23,7
Öğretmenlerin hem Türkçe hem de İngilizce bilgileri öğrencilerin ihtiyacını karşılayacak düzeydedir.	0,0	3,4	18,6	42,4	22,0
Çocuğumun Türkçe dersleri almasını destekliyorum.	1,7	0,0	5,1	22,0	59,3
Avustralya'daki dil ve kültür çeşitliliğini seviyorum.	1,7	0,0	5,1	16,9	64,4
Türkçe derslerini diğer ailelere tavsiye ederim.	1,7	0,0	3,4	13,6	69,5
Çocuğumun Türkçe öğrenmesi önemli. Çünkü bu sayede Türklerle daha rahat iletişim kurabilecek.	1,7	0,0	1,7	6,8	76,3
Çocuğum Türkçe öğrenerek Türk kültürünü daha iyi anlar ve kendi kültürü ile gurur duyar.	1,7	0,0	1,7	8,5	74,6
Çocuğumun gelecekteki kariyeri için Türkçe öğrenmesi önemli.	3,4	3,4	16,9	27,1	35,6
Çocuğumun Türkçe öğrenmesi onun zekâsını geliştirdiği için önemlidir.	5,1	8,5	16,9	32,2	23,7

Ailelerin çocuklarının ana dil gelişimine yaptığı katkıları tespit etmek amacıyla anketimizin dördüncü bölümünde, ailelerin çocukları ile yapabilecekleri Türkçe etkinlikler ve bunlara vermiş oldukları cevaplar incelenmiştir. Bilindiği gibi çocukların kelime haznesinin gelişmesi ve günlük kullanım dışında yeni ifadelerle karşılaşmaları, kitaplar aracılığıylaadır. Anketteki verilerden ailelerin çocuklarına kitap okuma sıklıklarının düşük olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Velilerin %44,1'i çocuklarına ayda bir ya da iki defa, %22'si yılda 1-2 defa, %20,3'ü haftada 1-2 defa, %8,5'i hemen hemen hiç, %1,7'si ise her gün kitap okuduğunu söylemiştir. İki dilli çocuklarda özellikle okul çağından sonra, birçok konuda olduğu gibi kitap okuma faaliyetlerinde de ana dil yerine baskın toplum dili ön plana çıkmaktadır. Alpaslan Okur tarafından İngiltere'deki Türk ailelere, öğrencilere ve öğretmenlere uygulanan anketin verileri

de bu düşüncemizi desteklemektedir. Bu araştırmanın sonucuna göre Türkçe okuma faaliyetleri İngilizceye nazaran daha düşüktür (Okur, 2014:304).

Velilerin ya kütüphaneden ya da Türkiye'den kitap alma sıklığı ise şu şekildedir: Ayda 1-2 defa ve yılda 1-2 defa diyen velilerin yüzdeliği 27,1'dir. Haftada 1-2 defa diyenler %22,3, hemen hemen hiç diyenler %15,3, her gün diyenler ise %1,7'dir. Anketten çıkan sonuçlara göre kitap okuma, velilerin çocukları ile birlikte sık olarak yaptığı bir etkinlik değildir.

Dil, kullanım alanı bulduğunda gelişir. Çocukların kendi yaş grupları ile ana dillerinde iletişim kurması, ana dillerinde oyun oynaması çocukların yeni kelime kadrosu ve ifade şekilleri edinmesini sağlar. Bunun için çocukların okul ortamı dışında, kendi akranları Türk çocukları ile iletişim sıklıkları önemlidir. Anketimizde "Oğlum/kızım Türkçe konuşan çocukların evine gider." seçeneği, velilerin %33,9'u tarafından ayda 1-2 defa %28,8'i tarafından haftada 1-2 defa, %18,6'sı tarafından her gün, %10,2'si tarafından yılda 1-2 defa, %5,1'i tarafından hemen hemen hiç olarak işaretlenmiştir.

Dinleme faaliyeti kapsamında değerlendirilen ailenin çocukları ile birlikte televizyon izleme sıklığı ise şu şekildedir: Velilerin %32,2'sinin haftada 1-2 defa, %20,3'ünün her gün, %18,6'sının yılda 1-2 defa, %16,9'unun ayda 1-2 defa çocuklarıyla birlikte televizyon izledikleri tespit edilmiştir. Bu etkinliği hemen hemen hiç şeklinde işaretleyenler ise %8,5'tir. Gelişen teknoloji sayesinde ve uydu aracılığıyla birçok Türk ailesi, evlerine Türk kanallarını bağlatmıştır. Ancak iki ülke arasındaki sekiz saatlik farktan dolayı bu etkinliğin çocuklarla birlikte yapılma sıklığı, beklenen ve arzu edilen düzeyde değildir.

Dinleme faaliyetlerinin bir diğeri de radyodur. Ancak gelişen teknoloji radyonun gençler arasındaki popülerliğini olumsuz yönde etkilemektedir. Avustralya'da SBS adlı devlet kanalı, hem radyoda hem de televizyonda, günde bir saat Türkçe yayın yapmaktadır ve SBS'deki Türkçe yayınlarda hem Türkiye'yi hem de Avustralya'yı ilgilendiren konularda uzmanlarla yapılan röportajlara yer verilmektedir. Anketten çıkan sonuçlar radyo dinleme oranının düşük olduğunu göstermiştir. Çocuğu ile hemen hemen hiç radyo dinlemeyen velilerin yüzdeliği 44,1'dir. Her gün dinleyenler %18,6, haftada 1-2 defa dinleyenler %13,6, ayda 1-2 defa ve yılda 1-2 defa dinleyenler ise %10,2'dir.

Avustralya'nın çok kültürlü yapısı, sahip olduğu yasalar ve etnik kültürleri destekleme politikası gereğince Türkler Melbourne'de festivaller düzenlemekte ve bu festivallerde Türk yemekleri ve müzikleri tanıtılmakta, Türk el sanatları sergilenmekte ve kurulan lunaparklar aracılığıyla insanlara eğlenceli zaman geçirme imkânı sunulmaktadır. Yılda

birkaç defa düzenlenen bu festivaller, neredeyse bütün toplum üyelerinin katılmaktan hoşlandığı etkinliklerdir. Ailelerin %44,1'i yılda birkaç defa düzenlenen Türk festivallerine katıldıklarını söylemiştir. Hemen hemen hiç katılmayanların yüzdeliği ise %8,5'tir.

Tablo 2

	Hemen hemen hiç %	Yılda 1-2 defa %	Ayda 1-2 defa %	Haftada 1-2 defa %	Her gün %
Ben/eşim çocuğuma Türkçe kitaplar okuruz.	8,5	22,0	44,1	20,3	1,7
Ben ve eşim kütüphaneden Türkçe kitaplar alırız ya da Türkiye'den kitap alırız.	15,3	27,1	27,1	22,0	3,4
Türkçe konuşan çocuklar, oğlumla/kızım oynamak için evimize gelir.	5,1	10,2	33,9	28,8	18,6
Oğlum/kızım Türkçe konuşan çocukların evine gider.	5,1	10,2	33,9	28,8	18,6
Çocuğumla birlikte Türk televizyonlarını izlerim.	8,5	18,6	16,9	32,2	20,3
Çocuğum Türkçe radyo programlarını dinler.	44,1	10,2	10,2	13,6	18,6
Türk kültürü ile ilgili festivallere katılırız.	8,5	44,1	20,3	0	0

5. SONUÇ VE ÖNERİLER

Avustralya bir göçmen ülkesidir ve Türkiye'den yaklaşık 14,800 km uzaktadır. Coğrafi olarak Türkiye'ye bu kadar uzak bir ülkede, Türkçenin korunması ve devam ettirilmesi ailelerin tutumuna bağlıdır. Aileler, bilinçli ya da bilinçsiz olarak çocuklarının dil edinimini geliştirebilir ya da sekteye uğramasına sebep olabilir. Eğer dil, ev alanı içinde kullanımda değilse, başka bir yerde de kullanım önceliğine de sahip olamaz (Hassanzadeh, Shayegh, Hoseini, 2011:47). Ailelerin ev ortamında oluşturdukları kurallar aracılığıyla dile özen göstermeleri, çocukların ana dillerine yaklaşımlarını belirlemektedir.

Göçmen Türklerin oluşturduğu bazı ev ortamlarında aileler, çocuklarının Türkçe sorularını İngilizce cevaplamaktadır. Bu tip durumlarda çocukların ana dillerini hatırlamaları ve o dili kullanıma geçirmeleri en aza inmektedir. Bu aileler, evde kullandıkları karma dil dolayısıyla çocuklarının ana dil edinimini olumsuz etkilemekte,

baskın toplum diline maruz kalan çocuklar zamanla etraflarındaki Türklerle iletişime geçmek için İngilizceyi tercih etmektedir. Genel olarak göçmenler, yaşadıkları topluma uyum sağlayabilmek için baskın dili öğrenmekte ve ne yazık ki bu uyum süreci kimi zaman ana dil kaybı ile sonuçlanmaktadır.

Avustralya'da baskın dilin İngilizce olması ve bireyin Türkçe bilmesinin Avustralya toplumuna ekonomik anlamda bir fayda sağlamaması yüzünden ailelerin büyük bir çoğunluğu, çocuklarını İngilizceye yönlendirmektedir. Onlara göre bu toplum içinde başarılı olma ve iyi bir gelir düzeyine sahip olmanın yolu, İngilizceye hâkim olmaktan geçmektedir. Ailelerin büyük bir çoğunluğu çocukları okula başladığında İngilizceyi anlamazsa diğer öğrencilerden geri kalacağı kaygısıyla okul çağından önce evde İngilizce kullanmaktadır.

Avustralya, çok kültürlü eğitim politikasına bağlı olarak bünyesinde yaşayan, dil ve kültürlerini devam ettirmek için talepte bulunan vatandaşlarına, maddi destek sağlamakta ve yeterli sayıyı yakalayan hafta içi ve hafta sonu cumartesi okullarında gençlere ilk ve orta öğretim düzeyinde 150 dakika, ana dil dersleri alma imkânı sunmaktadır. Bunun yanı sıra Türklerin açmış olduğu özel okullarda ve Türk derneklerinde çocuklara Türkçe öğretilmektedir. Avustralya'nın politikası Türkçenin devam ettirilmesine engel değildir. Ancak ailelerden talep gelmediği sürece Türkçe sınıflarının açılması mümkün değildir.

Çalışmamızın sonuçları ankete katılan velilerin Avustralya'daki çok kültürlülük politikasından memnun olduğunu göstermiştir. Ancak veliler ana dil konusunda yeterince bilinçlendirilmezse çok kültürlülüğün sağladığı rehabet ortamında Türkçe, daha sonraki kuşaklarda Avustralya'da kaybolma tehlikesi ile karşı karşıya kalabilir.

Türkçe bilmenin İngilizce öğrenmeye engel olmayacağı ve iki dilliliğin çocuğa sağlayacağı zihinsel kazanımlar konusunda aileler bilgilendirilirse, Türkçe sınıflarındaki öğrenci sayısında bir artış olacağı düşünülmektedir. Avustralya'daki Türk aileler; okullar, dernekler, sözlü ve yazılı basın aracılığıyla iki dillik ve iki dilliliğin çocuklarına sağlayacağı faydalar konusunda bilgilendirilmelidir.

İki dillik üzerine araştırmaları bulunan Jim Cummins'e göre, ana dili iyi bilmek ikinci dil edinimini de olumlu yönde etkilemektedir. Araştırmacı yalnızca ana dillerini bilerek okula başlayan çocukların okulda öğretilen dilde daha hızlı ve sağlam okuma-yazma yeteneği geliştirdiklerini vurgulamaktadır. Kutlay Yağmur'un (2007) Almanya'daki Türk çocuklarının iki dildeki becerilerini ölçmek üzere yaptığı araştırma da iki dilliliğe sahip çocukların hem Almanca hem de Türkçe becerilerinin çok gelişmiş olduğunu ortaya koymuştur.

Ailelerin çocuklarının okul hayatında başarısız olacağı korkusu taşımalarının esas nedeni, iki dillik ile ilgili bilgi sahibi olmamalarından kaynaklanır. Aileler şu konularda bilgilendirilmelidir:

- Evde kullanılan ana dil, toplum dilini besler. Ailelerin çocuklarına onların kelime dünyalarını zenginleştirecek hikâyeler okuması ve anlatması, onlarla fikirlerini ve kavramsal dünyalarını geliştirecek tartışmalar yapması, çocuğun ikinci dil edinimini de etkilemektedir. Ana dilinde yeterliliğe ulaşan çocuklar, içinde yaşadıkları baskın dili öğrenmeye hazır hale gelirler.
- Ana dil ve ikinci dil, çocukların kavramsal gelişimi ve düşünme yeteneği bakımından birbirine bağlıdır (Cummins, 2001). Birinci dildeki yetenek ve yeterlilik ikinci dile aktarılır.
- Çocuklarda yaşanacak dil kayıplarının önüne, ailenin güçlü bir ev dili oluşturması sayesinde geçilebilir. Aileler, çocuklarının ana dillerini kullanabileceği alanları onlarla okuma yazma çalışmaları yaparak genişletebilir.
- Zengin bir sözlü gelenekten gelen aileler çocukları ile paylaşacak birçok tarihi olaya ve hikâyeye sahiptir. Aileler bu materyaller sayesinde çocuklarının ana dillerini gelişmesini sağlar.
- Çocuklarla birlikte ana dilde, okuma-yazma-televizyon seyretme-radyo dinleme gibi etkinlikler çocuğun dil kullanım becerisini artırır.
- Çocukların 3-9 yaş arasındaki zihinsel gelişimi ve ailelerin çocukları ile konuşma süresi arasında doğrudan bir ilişki vardır. Aile, çocukları ile ana dillerini ne kadar çok kullanırsa, çocukların kelime kadrosu ve ifade gücü o oranda gelişir. İki dilli ve tek dilli çocuklar üzerinde yapılan araştırmalar, iki dilli çocukların okuma-yazma ve sayısal beceride daha hızlı ilerleme yakaladıkları doğrultusundadır (Long, 2012, 2).
- İki dilli çocuklar üzerine yapılan sözlü ve yazılı zeka testlerinin sonuçları, bu çocukların tek dilli çocuklara göre daha zeki olduğu ve daha çeşitli zeka yapıları gösterdiklerini ortaya koymuştur (Hassanzadeh, Shayegh, Hoseini, 2011:47). İki dillilik sayesinde çocukların anlama kapasiteleri genişler.
- Çocukların ana dili kırılgandır ve okulun ilk yıllarında kolaylıkla kaybedilebilir. Ayrıca o dili konuşan toplumlarda ya da gettolarda özellikle komşular arasında, ana dil üzerine yoğunlaşmazsa ana dildeki iletişim kabiliyeti okulun ilk üç yılında kaybedilebilir (Jim Cummins, 2001).

Türkçenin Avustralya'da devamlılığı için okul-aile işbirliği üzerinde durularak öğretmen-öğrenci-veli arasındaki iletişimi güçlendirmek gerekir. Okul ve ev kültürü arasındaki büyük farklılıklar, anne-babaların yabancı dil becerileri velilerin çocukların eğitiminde söz sahibi olmasını ve bu sürece etki etmesini olumsuz etkilemektedir (Yağmur, 2007:64). Okullarda ana dil kulüplerinin açılması, yaz kamplarının

düzenlenmesi, çocukların akran grupları ile birlikte olmasına olanak sağlar ve bu sayede çocuklar ana dillerini kullanma imkanı bulur. Ayrıca düzenlenecek kültür festivalleri aracılığıyla çocukların dil-kültür bağlantısı kurması sağlanır. Bunun için öğretmenlerin Türk kültür festivallerini kutlamaya özen göstermesi ve öğrencilere bu etkinliklerde görev vermesi çocukların dili yaşayarak öğrenmesini sağlar.

Ana dilin yabancı bir ülkede devam ettirilmesinde aile ve dil okullarının yanı sıra kütüphaneler, yazılı ve sözlü medya, dini cemaatler, sosyal kulüpler, etnik restoranlar ve kafeler de oldukça önemli bir yere sahiptir. Ancak bütün bunların, çocuğun hayatında işlevsel hale gelmesi, yine aile aracılığıylaadır. Avustralya bu alanlarda büyük bir potansiyele sahiptir. Türkler, dini cemaatlere, sosyal kulüpler ve restoranlara özellikle Türklerin yoğun olarak yaşadıkları bölgelerde kolaylıkla ulaşabilmektedir. Anadilin kullanılabileceği bağlam çeşitliliği ve ailelerin bu ortamları çocuklarına yeterince tanıtmaları ana dilin gelişmesini sağlayacaktır.

Ana dil kaybı, çocukların ana dil konuşurlarına yabancılaşmasına ve aileler arası yakınlığın sarsılmasına neden olur. Dilin çocuğa öğretildiği ilk yer ailedir. Göçmen ailelerin birçoğu -ana dillerini ikinci plana iterek- çocuklarını İngilizcelerini geliştirmeye teşvik etmekte ve başarıya giden yolun İngilizceden geçtiğini düşünmektedir. Aileler ana dilin önemi ve iki dilliliğin çocuğa sağladığı zihinsel kazanımlar konusunda bilinçli değildir. Göçmen Türk çocuklarının dil ve kültür alanında yaşadıkları veya yaşayacakları kayıplara karşı koyabilmenin en güzel yolu, aileleri çocuklarına evlerinde ana dillerini öğretmeleri konusunda teşvik etmek ve desteklemektir.

KAYNAKÇA

- Abidogun, Babajide Gboyega (2013) "Contributions Of Mother Tongue Education In Early Childhood Education", **1st Annual International Interdisciplinary Conference**, AIIC 24-26 April, Azores, Portugal, s. 269
- Ball, Jessica (2011), "Enhancing Learning Of Children From Diverse Language Backgrounds: Mother Tongue-Based Bilingual Or Multilingual Education In The Early Years", Published by the United Nations Educational, Scientific and Cultural Organization, France
- Clark, Beverly A.,(2014) "First- and Second-Language Acquisition in Early Childhood", s. 184, <http://ecap.crc.illinois.edu/pubs/katzsym/clark-b.pdf>, **Erişim Tarihi 16.08.2014**
- Cummins, Jim (2001) "Bilingual Children's Mother Tongue: Why Is It Important for Education?", February. **Sprogforum**, 7(19), 15-20.)
- Demir Celal, Yapıcı Mehmet (2007) "Ana Dili Olarak Türkçenin Öğretimi ve Sorunları", **Sosyal Bilimler Dergisi** Cilt: IX, Sayı:2, Aralık
- Department of Education Employment and Training, **Guidelines for Managing Cultural and Linguistic Diversity In Schools**, <http://www.eduweb.vic.gov.au>, **Erişim Tarihi :11.01.2012**
- Department of Immigration and Citizenship, Community Information Summary Turkey-born, <https://www.dss.gov.au/sites/default/files/documents> **Erişim Tarihi : 14.9.2014**
- Hassanzadeh Nasser, Shayegh Kamal, Hoseini Farideh (2011) "The Impact of Education and Awareness in Mother Tongue Grammar on Learning Foreign Language Writing Skill", **Journal of Academic and Applied Studies**, Vol. 1(3) September 2011, ss. 47)
- Hatoss, Aniko, "Multiculturalism and Mother Tongue Maintenance" -The Case Of the Hungarian diaspora in Queensland, **Australian Review of Applied Linguistics**, **Erişim Tarihi : 7.19.2014**
- Carol, Lai Yu-Tung (2009) "Language maintenance and language loss in first language", Jul. Volume 7, No.7 (Serial No.70) , **US-China Foreign Language**, ISSN 1539-8080, USA, s. 11
- Long, Yanjie (2012), "**The Impact of Parental Involvement on Preschool Children's Later Language Development in Low-income Hispanic English Language Learners**",Basılmamış Yüksek Lisans Tezi, University of Nebraska Lincoln, Nebraska , March, 09, s. 4

Museum Victoria, History of Immigration from Turkey, <http://museumvictoria.com.au/origins/history.aspx?pid=64&lang=31> **Erişim Tarihi : 10.7.2014**

Okur, Alpaslan (2014), "Language Use of Turkish Speaking Communities in the United Kingdom (A Case Study According to the Views of Families, Teachers and Students)" **International Online Journal of Educational Sciences**, 2014, 6 (2), 292-306

"Parents' Role in Fostering Young Children's Learning and Language Development", New York University, USA (Published online March 2008) (Revised November 2009), <http://www.child-encyclopedia.com/en-ca/home.html>.
Encyclopaedia on Early Childhood Development

Parlak Hatice, Avara Hayriye (2012), "Avustralya/Viktorya'nın Dil ve Eğitim Politikası Çerçevesinde Türkçenin Öğretimi", **Turkish Studies - International Periodical For The Languages, Literature and History of Turkish or Turkic**, Volume 7/1 Winter, s. 1826, TÜRKİYE

RMIT University (2008), Except from Education for Global and Multicultural Citizenship in the 21st Century, for the Multicultural Education Unit(DEECD), <http://www.multiculturalaustralia.edu.au> **Erişim Tarihi :11.10.2011**

Temel, Prof. Dr. Z. Fulya, Yazıcı Öğr. Görv. Zeliha, "İki Dilli ve Çok Kültürlü Ortamlarda Yetişen Çocuklar İçin Anadilinin Gerekliliği", **Türk Dili ve Edebiyatı Dergisi**, TDK Yayınları. Sayı.622: 495-505.

"The Impact of Education and Awareness in Mother Tongue Grammar on Learning Foreign Language Writing Skill", **Journal of Academic and Applied Studies**, Vol. 1(3) September 2011, ss. 40-41)

Yağmur, Kutlay. (2007), "İkidilli çocukların dil becerilerinin ölçümü ve eşik kuramı (Measurement of language skills of bilingual children and theory of threshold)", **Dil dergisi** (Language journal), (135), 60-65.

Yıldız, Prof. Dr. Cemal, **Yurt Dışında Yaşayan Türk Çocuklarına Türkçe Öğretimi (Almanya Örneği)**, Yurtdışı Türkler ve Akraba Topluluklar Başkanlığı, Ankara - Eylül 2012